

Sprawozdanie 5 - Metoda potęgowa

Wojciech Smolarczyk, Wiktoria Zalińska

Wstęp

W matematyce iteracja potęgowa (znana również jako metoda potęgowa) jest algorytmem wartości własnych: biorąc pod uwagę macierz diagonalizowalną A algorytm wygeneruje liczbę λ która jest największą (w wartości bezwzględnej) wartością własną A i wektor różny od zera v , który jest odpowiadającym wektorem własnym λ , czyli: $Av = \lambda v$

Algorytm ten jest również znany jako iteracja von Misesa od nazwiska austriackiego matematyka i filozofa Richard Martin Edler von Mises twórcy m.in.: hipotezę wyłączenia materiału.

Chociaż metoda iteracji potęgowej przybliży tylko jedną wartość własną macierzy, pozostaje ona użyteczna w przypadku pewnych problemów obliczeniowych. Na przykład Google używa jej do obliczania PageRank dokumentów w swojej wyszukiwarce, a Twitter używa jej do wyświetlania użytkownikom rekomendacji, kogo obserwować.

1. Implementacja metody potęgowej

Celem zadania było zaimplementowanie **metody potęgowej** dla macierzy 3×3 w celu wyznaczenia największej wartości własnej oraz odpowiadającego jej wektora własnego. W algorytmie uwzględniono warunki dotyczące losowania wektora początkowego oraz kryterium błędu początkowego.

Metoda potęgowa to prosta i skuteczna iteracyjna metoda numeryczna służąca do wyznaczenia największej (co do wartości bezwzględnej) wartości własnej macierzy kwadratowej A , oraz odpowiadającego jej wektora własnego z .

Kroki algorytmu:

1. Znalezienie wektora startowego:

- Generacja losowego wektora z z przedziału $(0,1)$.
- Obliczenie:

- $\mathbf{w} = \mathbf{A}z$,
- $\lambda = \max(|w|)$,
- $\text{error} = \|\mathbf{A}z - \lambda * z\|$
- Jeżeli $\text{error} < 10^{-8}$, to powtarzane są powyższe kroki (aby nie startować z wektora, który spełnia warunki stopu)

2. Iteracja:

- obliczenie $\mathbf{w} = \mathbf{A}z$
- $\lambda = \max(|w|)$
- nowe z jako $z = w / \lambda$
- $\text{error} = \|\mathbf{A}z - \lambda * z\|$

Jeżeli $\text{error} < 10^{-8}$, kończymy iterację, otrzymując największą wartość własną i odpowiadający jej wektor własny.

Kod algorytmu

```
def power_method(A, p=2, epsilon=1e-8, max_iter=1000):

    n = A.shape[0]

    while True:
        # Generate a random 3x1 vector
        z = np.random.uniform(0.0, 1.0, n)

        # Calculate the product of A and z
        w = np.dot(A, z)

        # Calculate error
        lambda_ = np.max(np.abs(w))
        error = np.linalg.norm(w - lambda_ * z, ord=p)

        if error >= epsilon: # z is ok -> don't start from a vector
            # that meets the stop condition
            break
```

```
for i in range(max_iter):
    w = np.dot(A, z)
    lambda_ = np.max(np.abs(w))
    z = w / lambda_

    error = np.linalg.norm(A @ z - lambda_ * z, ord=p)

    if error < epsilon:
        break

return lambda_, z, i+1, error
```

Wynik działania programu

- Matrix A:

[[5 2 8]

[3 4 2]

[8 6 2]]

- Największa wartość własna: 13.62590694760338
- Odpowiadający wektor własny: [1. 0.50923604 0.95092936]
- Liczba iteracji: 40
- Końcowy błąd: 6.578052208635384e-09
- Iloczyn A z:

array([13.62590694, 6.93880287, 12.95727495])

- Iloczyn lambda z:

array([13.62590695, 6.93880287, 12.95727495])

Rozkład SVD macierzy 3x3 z wykorzystaniem metody potęgowej

W celu wyznaczenia wektorów i wartości własnych macierzy AA^T , wartości i wektory własne obliczamy za pomocą metody potęgowej - aby znaleźć kolejną wartość,

dokonujemy deflacji macierzy zgodnie ze wzorem:

$$E = A - \lambda \cdot \frac{zz^T}{\|z\|^2}$$

i dla niej stosujemy kolejny raz metodę potęgową.

W wyniku otrzymujemy:

- macierz U - zawierającą wektory własne
- macierz D - zawierającą wartości osobliwe

Macierz V obliczamy jako: $V = A^T U \text{inv}(D)$ (przy czym macierz D jest diagonalna taka że $\text{inv}(D)_{ii} = 1/D_{ii}$)

W wyniku czego uzyskujemy zrekonstruowaną macierz A:

$$A_{\text{rec}} = U D V^T$$

Kod:

```
AAT = np.dot(A, A.T)
B = AAT.copy()

eigenvalues = []
eigenvectors = []

# Calculate eigenvalues and eigenvectors of AAT
for i in range(3):
    lambda_, eigenvector_, _, _ = power_method(B)
    eigenvalues.append(lambda_)
    eigenvectors.append(eigenvector_)

    # deflate
    B = B - lambda_ * np.outer(eigenvector_, eigenvector_) /
    np.dot(eigenvector_, eigenvector_)

# Normalize eigenvectors
for i in range(len(eigenvectors)):
```

```
eigenvectors[i] = eigenvectors[i] /  
np.linalg.norm(eigenvectors[i])  
  
# Matrix U – wektory własne  
U = np.column_stack(eigenvectors)  
  
# Matrix D - pierwiastki z wartości własnych  
D_vals = np.sqrt(np.array(eigenvalues))  
D = np.diag(D_vals)  
  
# Inverse D  
D_inv = np.diag([1 / d if d > 1e-12 else 0 for d in D_vals])  
  
V = A.T @ U @ D_inv  
  
A_reconstructed = U @ D @ V.T
```

Wyniki:

Macierz A:

[[5 2 8]

[3 4 2]

[8 6 2]]

Macierz U:

[[0.61918806 0.78051443 -0.0860428]

[0.3685361 -0.19209505 0.90954969]

[0.69338827 -0.59489218 -0.40659071]]

Macierz D:

[[13.86943642 0. 0.]

[0. 5.61901815 0.]

[0. 0. 1.437139]]

Macierz V:

```
[[ 0.70288759 -0.25500014 -0.66402106]
```

```
[ 0.49553925 -0.49416185 0.7143143 ]
```

```
[ 0.51028412 0.83113115 0.22097765]]
```

Odtworzona macierz A:

```
[[5. 2. 8.]
```

```
[3. 4. 2.]
```

```
[8. 6. 2.]]
```

Zadanie 3

Proszę porównać wykresy zbieżności algorytmu metody potęgowej dla 3 wektorów i wartości własnych, dla różnych norm $||.||_p$ gdzie $p=1,2,3,4$ oraz dla normy nieskończoność, używając dokładności $\epsilon = 0.0001$ Proszę wygenerować $5 \times 3 = 15$ wykresów. Na każdym wykresie narysować: oś pozioma – iteracje, oś pionowa – błąd (error policzony jak w punkcie b)

```
epsilon = 0.0001
vectors = [
    np.random.uniform(0.0, 1.0, 3),
    np.random.uniform(0.0, 1.0, 3),
    np.random.uniform(0.0, 1.0, 3),
]
iterations = 1000

for vector in vectors:
    errors = []

    z = vector

    for i in range(iterations):
        w = np.dot(A, z)
        lambda_ = np.max(np.abs(w))
        z = w / lambda_

    error = np.linalg.norm(A @ z - lambda_ * z, ord=1)
    errors.append(error)
    if error < epsilon:
```

```
        break

    plt.title(f"Błędy dla normy 1 dla startowego wektora
{vector}")
    plt.plot(errors, linestyle="dotted")
    plt.show()

for vector in vectors:
    errors = []

    z = vector

    for i in range(iterations):
        w = np.dot(A, z)
        lambda_ = np.max(np.abs(w))
        z = w / lambda_

        error = np.linalg.norm(A @ z - lambda_ * z, ord=np.inf)
        errors.append(error)
        if error < epsilon:
            break

    plt.title(f"Błędy dla normy INF dla startowego wektora
{vector}")
    plt.plot(errors, linestyle="dotted")
    plt.show()

for vector in vectors:
    errors = []

    z = vector

    for i in range(iterations):
        w = np.dot(A, z)
        lambda_ = np.max(np.abs(w))
        z = w / lambda_

        error = np.linalg.norm(A @ z - lambda_ * z, ord=2)
        errors.append(error)
        if error < epsilon:
            break

    plt.title(f"Błędy dla normy 2 dla startowego wektora
{vector}")
```

```
plt.plot(errors, linestyle="dotted")
plt.show()

for vector in vectors:
    errors = []

    z = vector

    for i in range(iterations):
        w = np.dot(A, z)
        lambda_ = np.max(np.abs(w))
        z = w / lambda_

        error = matrix_norm_p(A @ z - lambda_ * z, 3)
        errors.append(error)
        if error < epsilon:
            break

    plt.title(f"Błędy dla normy 3 dla startowego wektora
{vector}")
    plt.plot(errors, linestyle="dotted")
    plt.show()

for vector in vectors:
    errors = []

    z = vector

    for i in range(iterations):
        w = np.dot(A, z)
        lambda_ = np.max(np.abs(w))
        z = w / lambda_

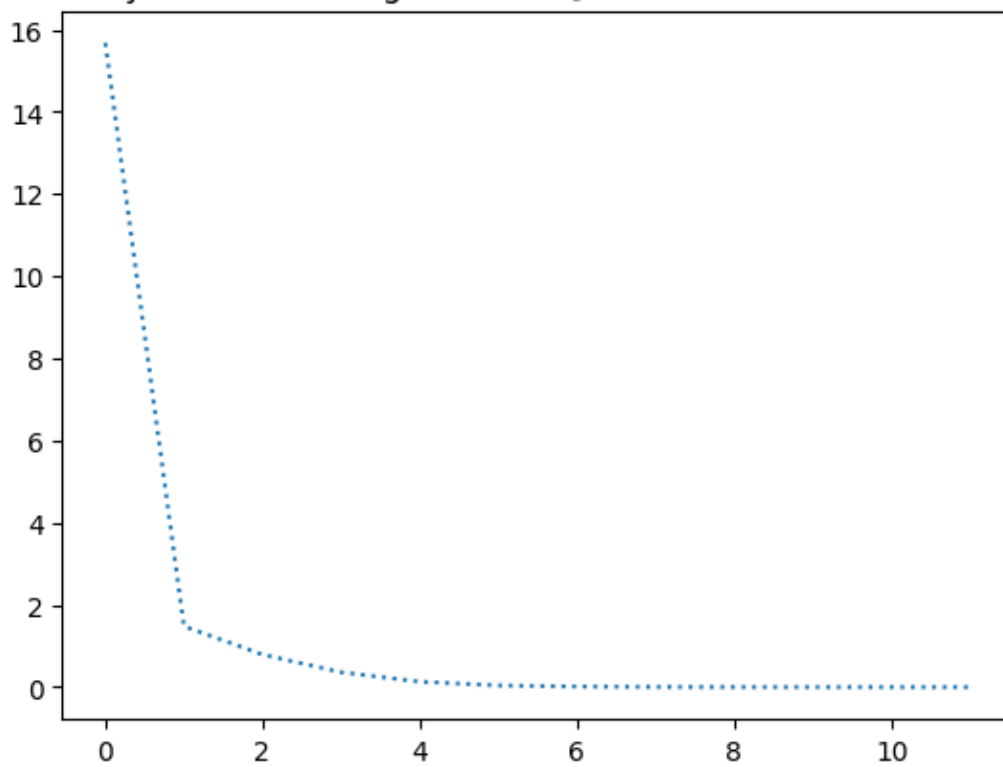
        error = matrix_norm_p(A @ z - lambda_ * z, 4)
        errors.append(error)
        if error < epsilon:
            break

    plt.title(f"Błędy dla normy 4 dla startowego wektora
{vector}")
    plt.plot(errors, linestyle="dotted")
    plt.show()
```

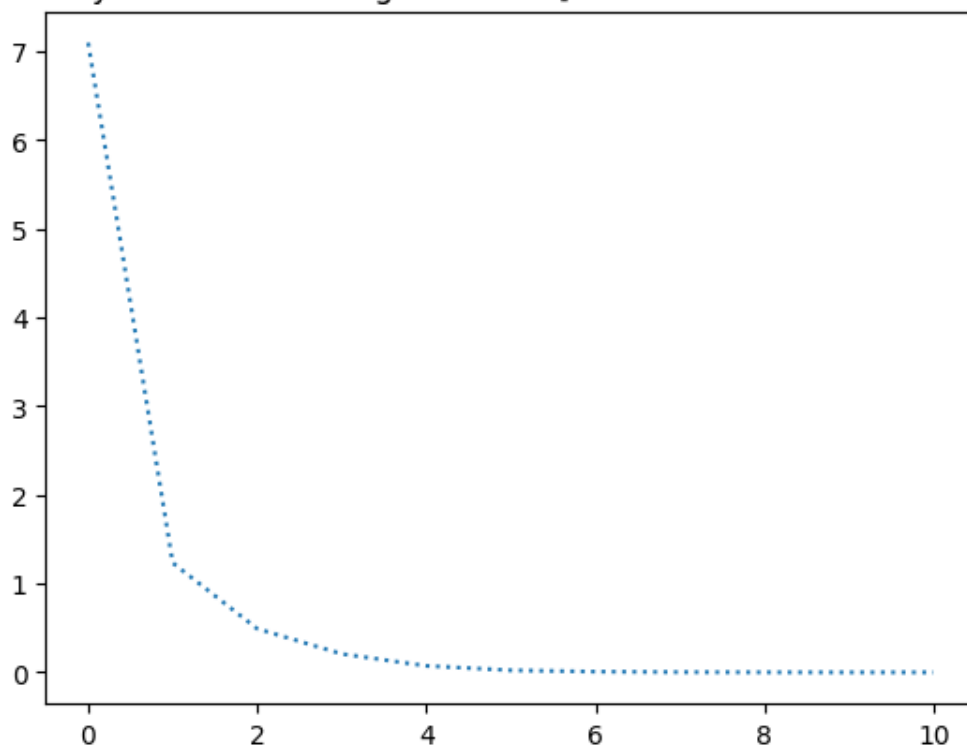

Dla wektora $[0.18151791, 0.52310778, 0.64263515]$:

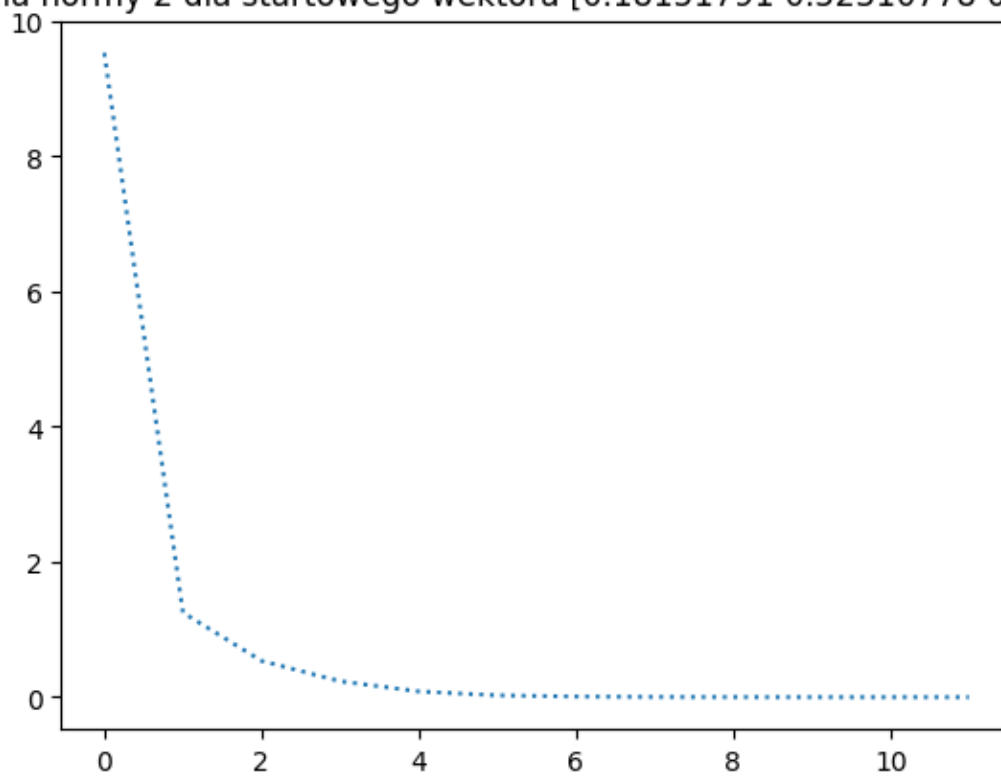
Błędy dla normy 1 dla startowego wektora $[0.18151791, 0.52310778, 0.64263515]$

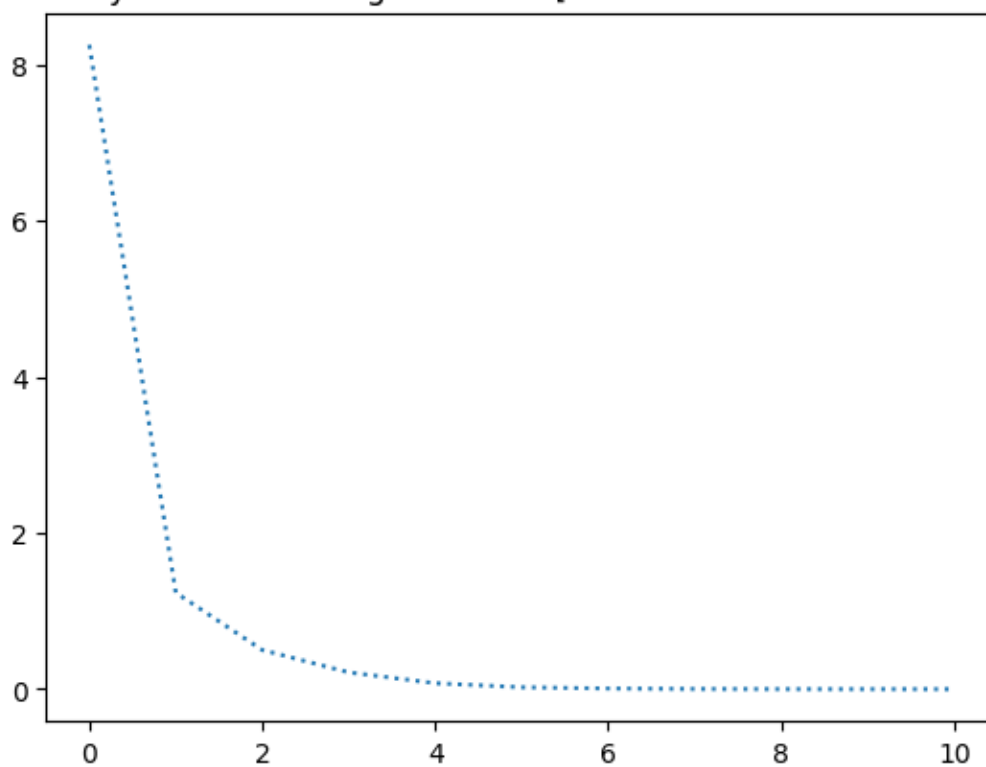
Błędy dla normy INF dla startowego wektora $[0.18151791, 0.52310778, 0.64263515]$

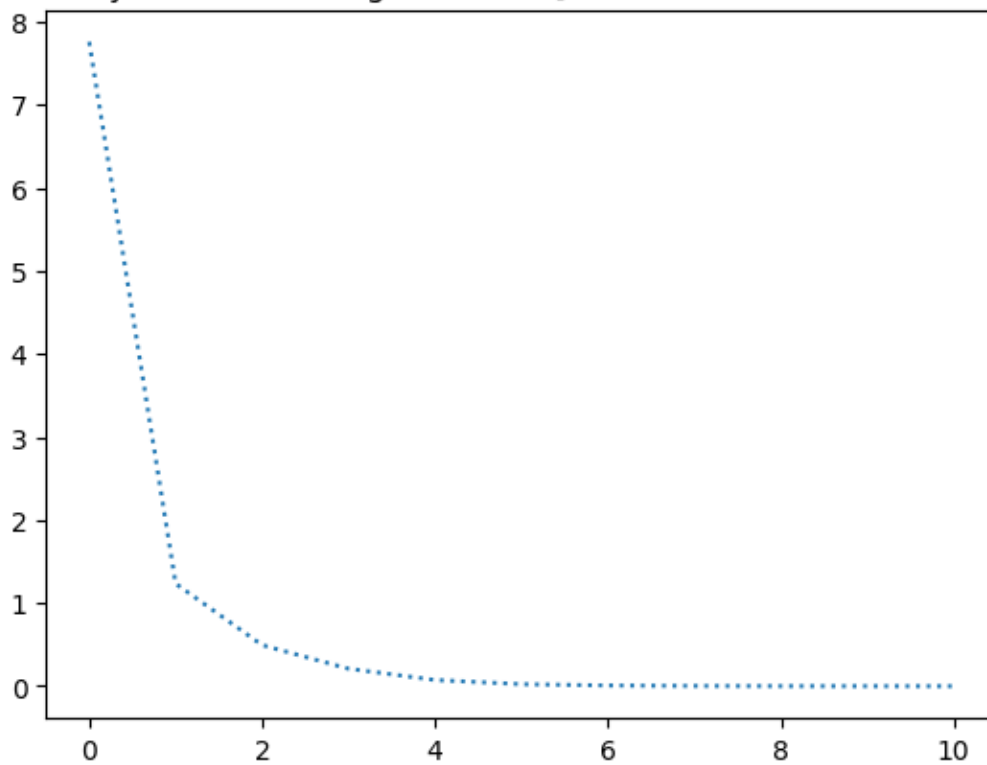
Błędy dla normy 2 dla startowego wektora [0.18151791 0.52310778 0.64263515]

Błędy dla normy 3 dla startowego wektora [0.18151791 0.52310778 0.64263515]

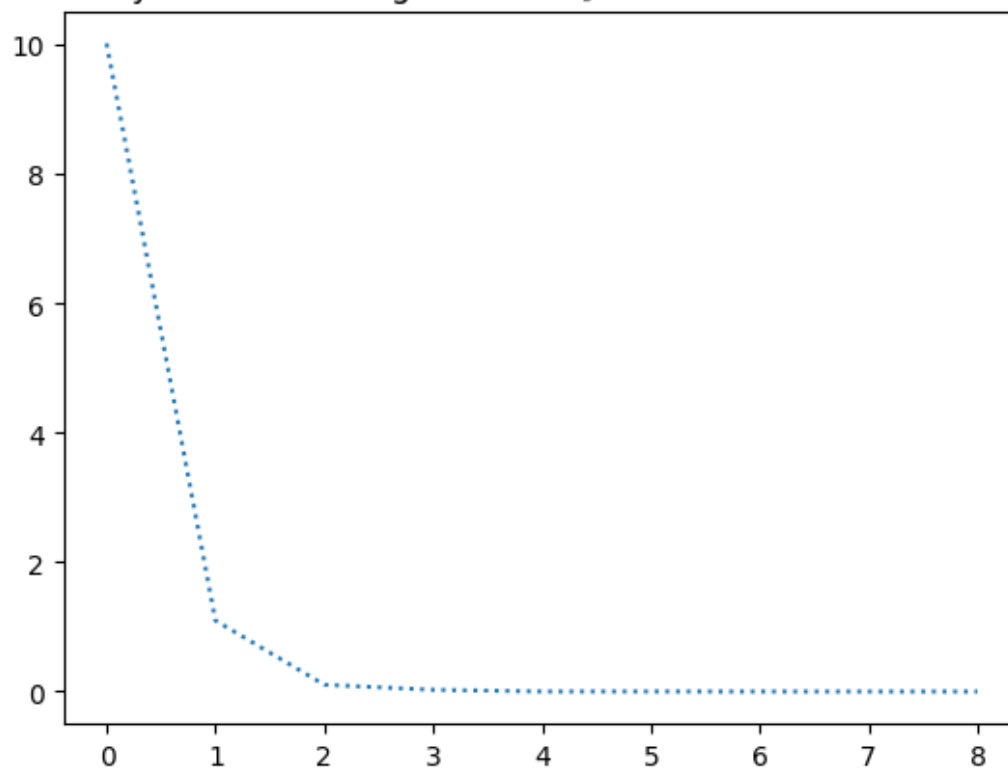

Błędy dla normy 4 dla startowego wektora [0.18151791 0.52310778 0.64263515]

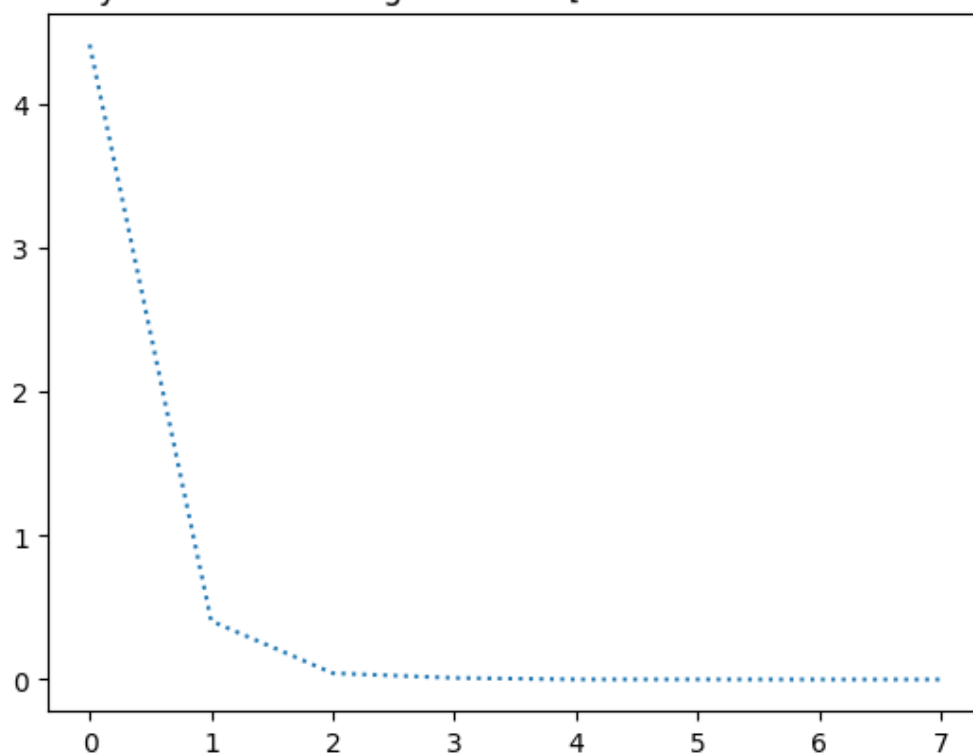

Dla wektora [0.5593644 , 0.61109228, 0.70377718]:

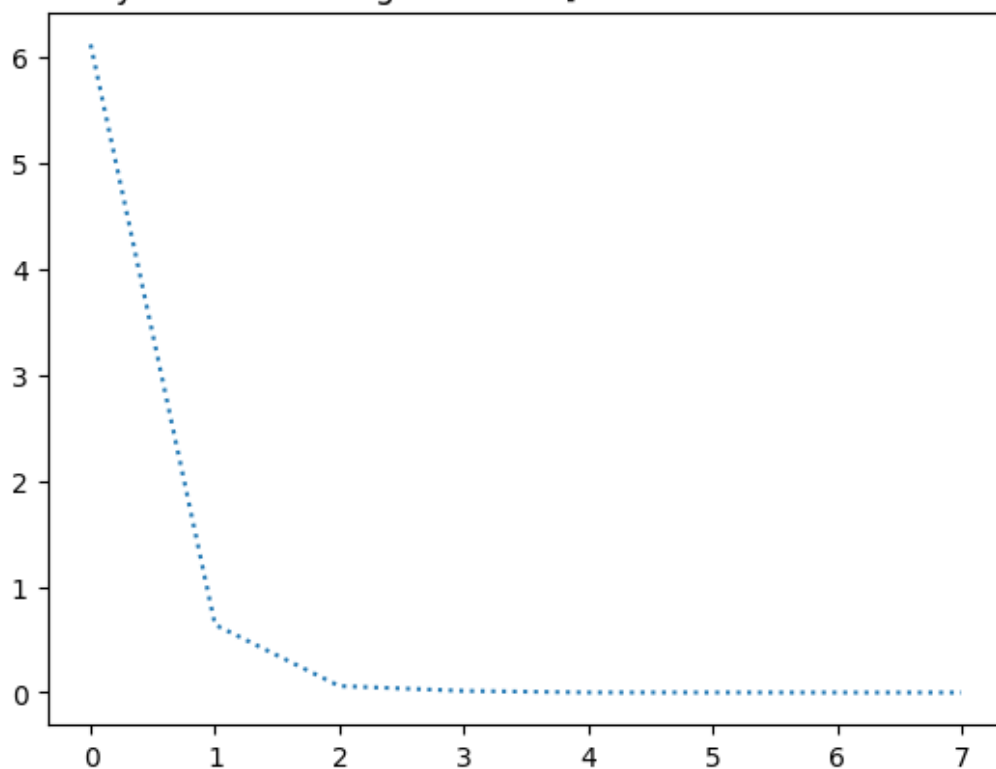
Błędy dla normy 1 dla startowego wektora [0.5593644 0.61109228 0.70377718]

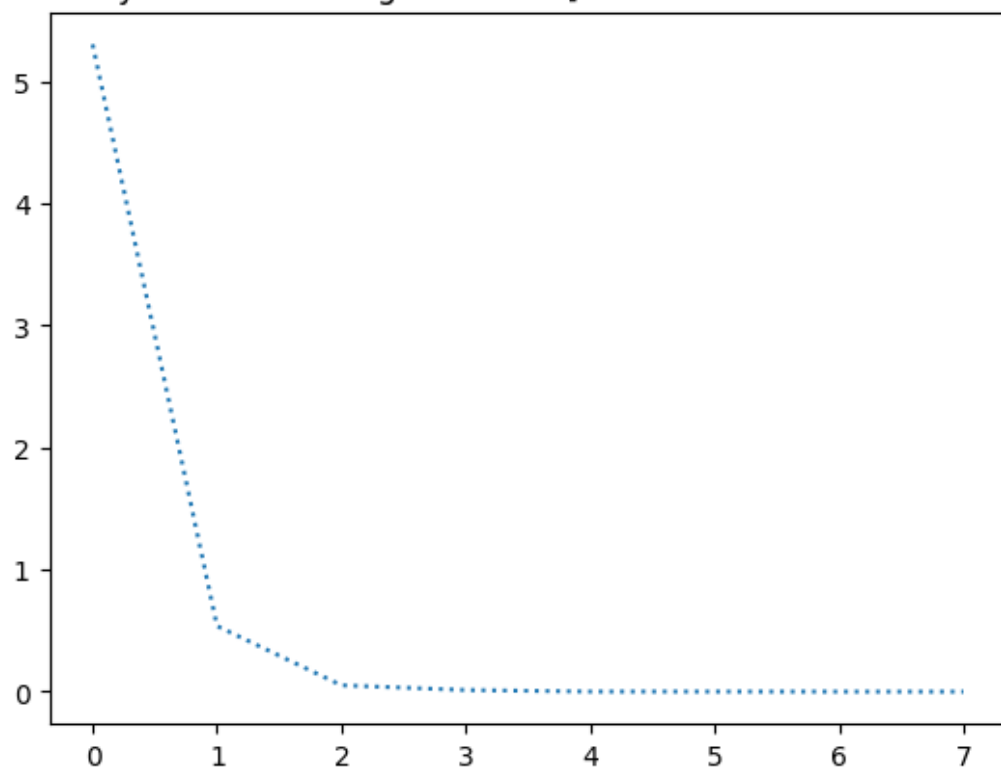
Błędy dla normy INF dla startowego wektora [0.5593644 0.61109228 0.70377718]

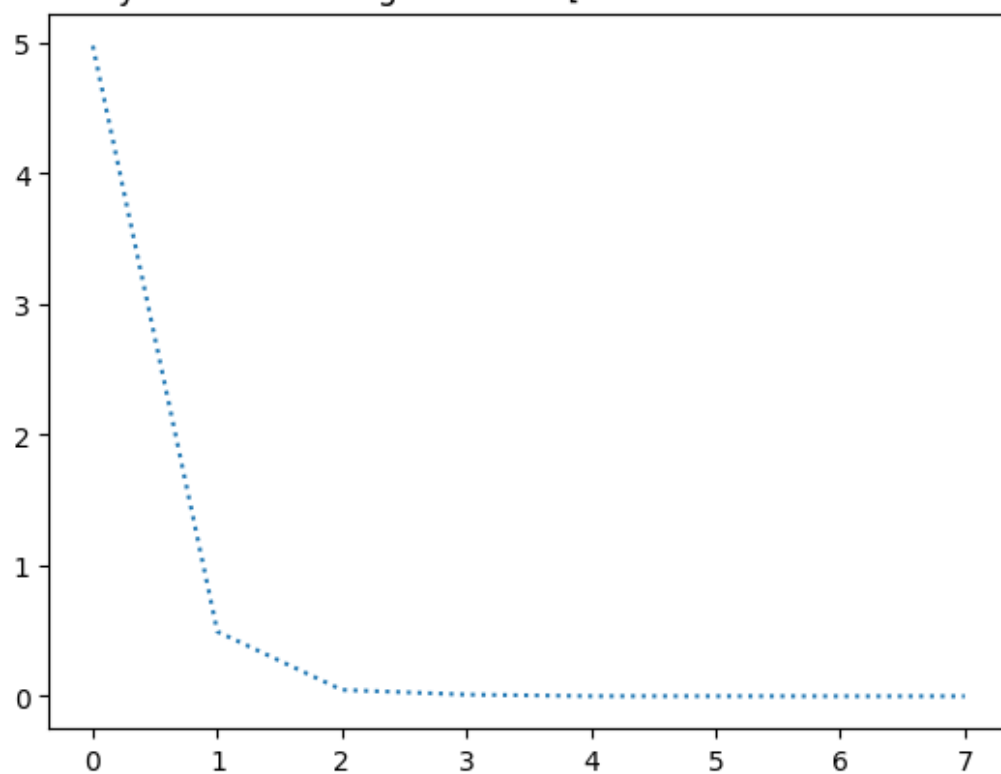
Błędy dla normy 2 dla startowego wektora [0.5593644 0.61109228 0.70377718]

Błędy dla normy 3 dla startowego wektora [0.5593644 0.61109228 0.70377718]

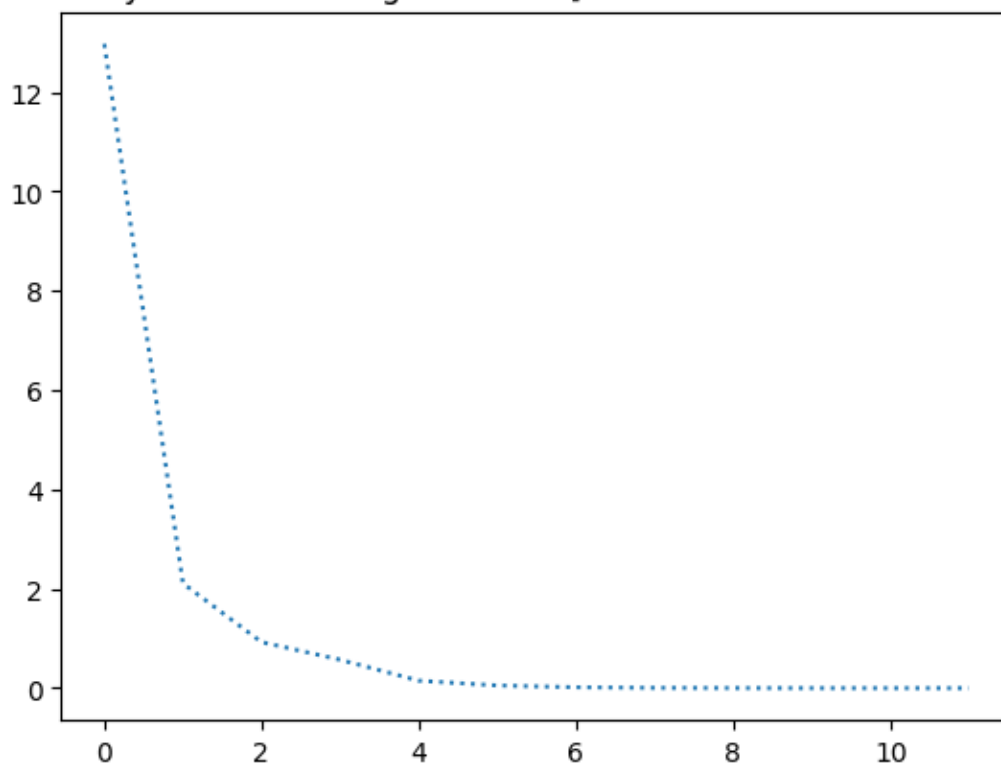

Błędy dla normy 4 dla startowego wektora [0.5593644 0.61109228 0.70377718]

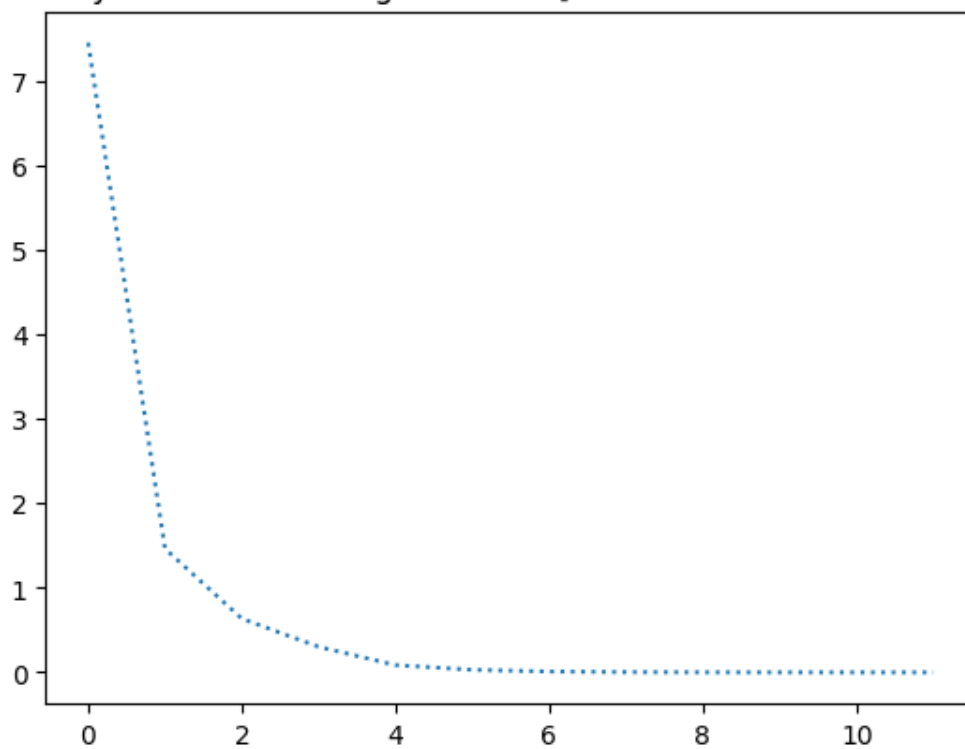

Dla wektora [0.14339506, 0.97453851, 0.33250533]:

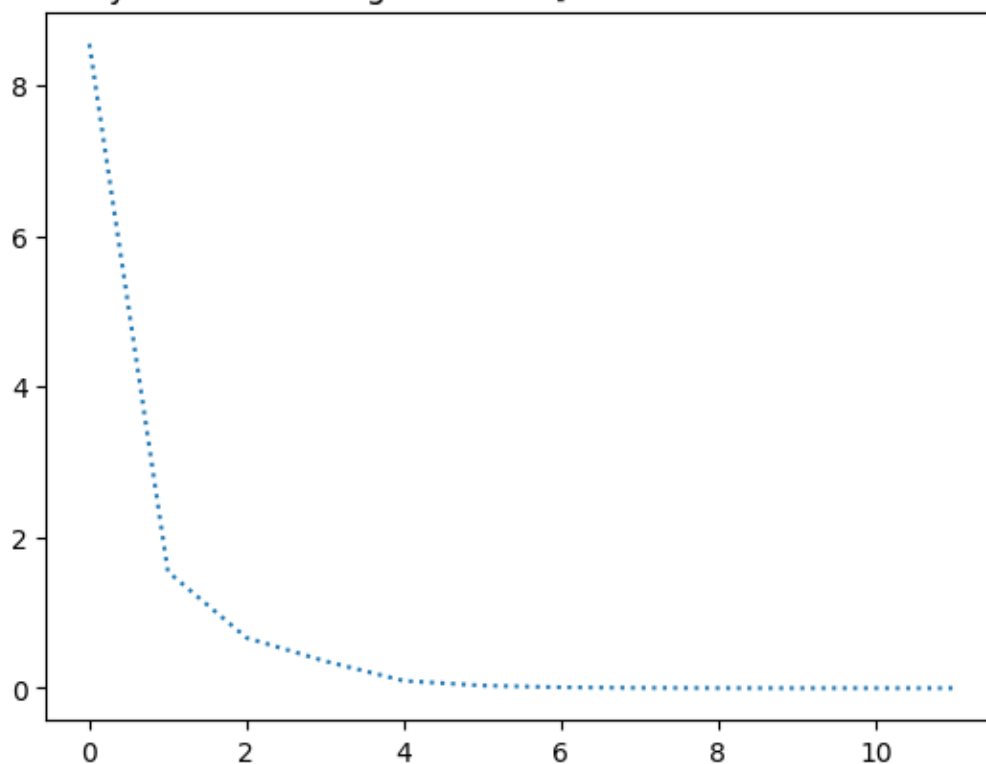
Błędy dla normy 1 dla startowego wektora [0.14339506 0.97453851 0.33250533]

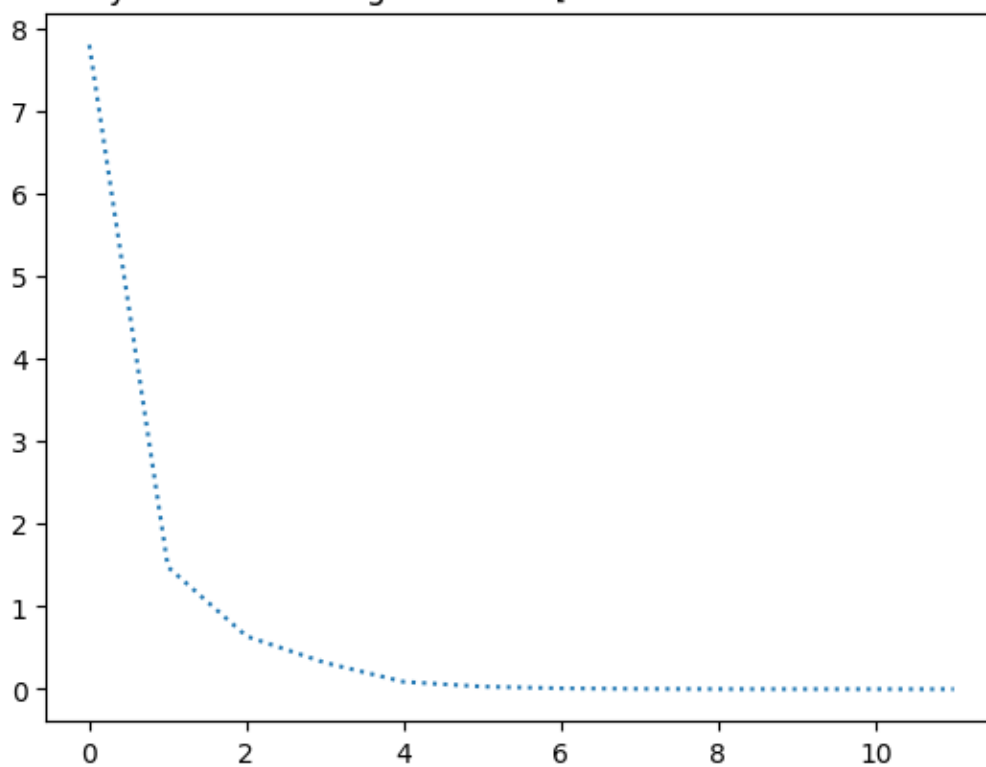
Błędy dla normy INF dla startowego wektora [0.14339506 0.97453851 0.33250533]

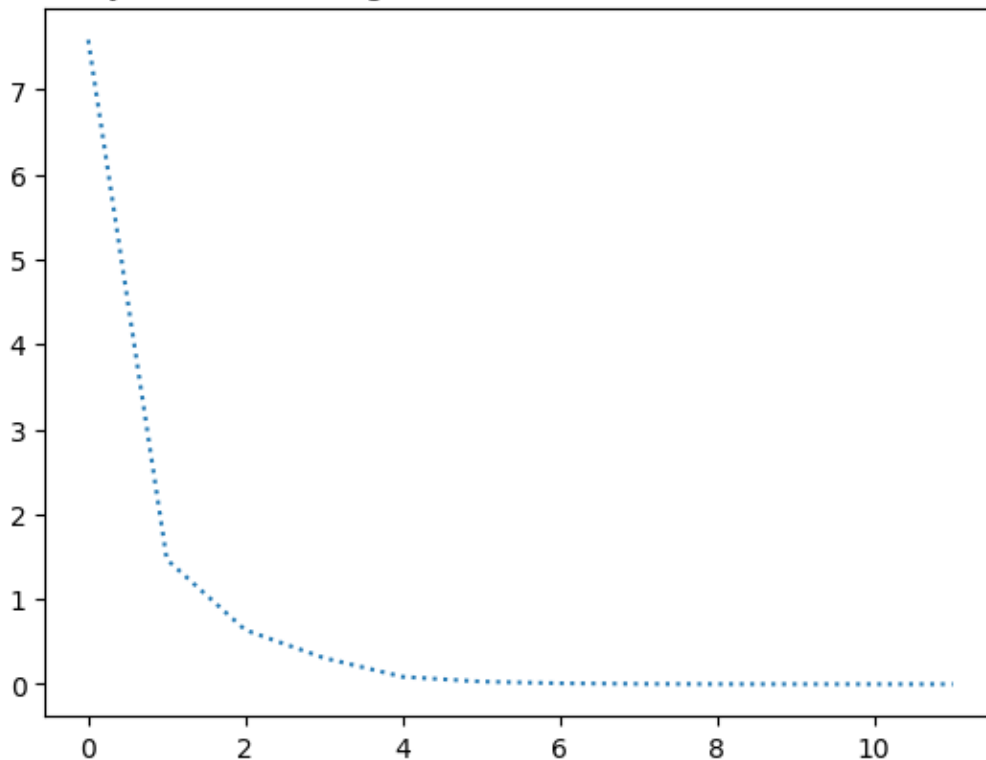
Błędy dla normy 2 dla startowego wektora [0.14339506 0.97453851 0.33250533]

Błędy dla normy 3 dla startowego wektora [0.14339506 0.97453851 0.33250533]

Błędy dla normy 4 dla startowego wektora [0.14339506 0.97453851 0.33250533]

Wniosek:

Kluczowym dla szybkości zmniejszania się błędu jest dobry wybór wektora W początkowego. Norma nie ma widocznych (ma minimalny) wpływ na szybkość zmniejszania się błędu.

Zadanie 4

Proszę policzyć SVD macierzy A używając biblioteki numerycznej i porównać dokładność oszacowaną jako $\|UDV - SVD(A)\|_p$.

```
U, D, Vt = np.linalg.svd(A)

# Zrekonstruuuj macierz A jako U @ diag(D) @ Vt
A_reconstructed = U @ np.diag(D) @ Vt

# Oblicz normy różnicy ||A - A_reconstructed||_p

norm_2 = np.linalg.norm(A - A_reconstructed, 2)
norm_1 = np.linalg.norm(A - A_reconstructed, 1)
norm_inf = np.linalg.norm(A - A_reconstructed, np.inf)

print("Oryginalna macierz A:")
print(A)
```



```
print("\nZrekonstruowana macierz U @ diag(D) @ Vt:")
print(A_reconstructed)
print("\nNormy różnicy ||A - UDVt||_p:")

print(f"Norma spektralna (2): {norm_2}")
print(f"Norma kolumnowa (1): {norm_1}")
print(f"Norma nieskonczona (1): {norm_inf}")
```

Oryginalna macierz A: $\begin{bmatrix} 5 & 2 & 8 \\ 3 & 4 & 2 \\ 8 & 6 & 2 \end{bmatrix}$

Zrekonstruowana macierz U @ diag(D) @ Vt: $\begin{bmatrix} 5. & 2. & 8. \\ 3. & 4. & 2. \\ 8. & 6. & 2. \end{bmatrix}$

Normy różnicy $\|A - UDVt\|_p$:

Norma spektralna (2): $1.0253185603527865e-14$

Norma kolumnowa (1): $1.199040866595169e-14$

Norma nieskonczona : $1.3322676295501878e-14$

Wniosek: Różnica między zrekonstruowaną a prawdzią macierzą jest minimalny bezwzględnie na użytej normie.